

STORTINGET

Innst. 417 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:103 S (2018–2019)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om en ny industriell revolusjon – rettferdig og miljøvennlig

Til Stortinget

1. Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for storstilt industribygging i hele landet – med utgangspunkt i videreforedling av landets naturressurser, industriarbeidernes kunnskaper, teknologi og kompetansemiljøer – slik at yrkesgrupper og lokalsamfunn som har bidratt med store verdier til fellesskapet, ikke må ta kostnaden ved nødvendig omstilling av norsk petroleumsrettet industri i møte med globale klimaendringer.
2. Stortinget ber regjeringen sikre oppstart av et statlig pilotprosjekt for havvind i 2020, gjennom et samarbeid mellom partene i leverandørindustrien til oljesektoren, offentlige forskningsinstitusjoner og Forskningsrådet.
3. Stortinget ber regjeringen igangsette et statlig pilotprosjekt for elektrisitetsproduksjon fra dyp geotermisk energi i 2020, basert på geologisk kunnskap og boreteknologi fra petroleumssektoren, som et samarbeid mellom partene i oljeindustrien, offentlige forskningsinstitusjoner og Forskningsrådet.
4. Stortinget ber regjeringen igangsette et statlig pilotprosjekt for hydrogen som drivstoff i skipsfarten gjennom et samarbeid mellom partene i dagens leverandørindustri, offentlige forskningsinstitusjoner og Forskningsrådet.
5. Stortinget ber regjeringen styrke de regionale utviklingsfondene, med virkemidler særlig rettet mot å utvide eksisterende industriklynger, bygge opp nye industriklynger, forlenge produkt- og verdikjeder, sikre ressursutnyttelse av biprodukter og skape lokalt forankrede arbeidsplasser, i samarbeid med aktuelle fagforeninger i regionen.
6. Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på bioøkonomi for å sikre økt videreforedling av ressurser fra hav, jord og skog, spesielt at eksporten av massevirke og ubearbeidet fisk erstattes av videreforedlingsbedrifter i distriktene.
7. Stortinget ber regjeringen sikre at oppdrag i forbindelse med store investeringer i offentlige virksomheter, statlige selskaper og foretak gis til verft og produksjonsbedrifter i Norge, med krav til godt partssamarbeid om bedriftsutvikling, faste ansettelser, begrensninger i kontraktskjeder og strenge krav til HMS og ytre miljø.
8. Stortinget ber regjeringen sørge for oppdaterte retningslinjer for ENOVA og andre nasjonale støtteordninger, slik at tilskudd til større investeringer og prosjekter er betinget av at en høy andel av verdikjeden for prosjektene er lokalisert i Norge, og muliggjør reetablering av produksjon som tidligere er flyttet ut av landet.
9. Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om hvordan Statnett og Statkraft skal få utvidet ansvar for å sikre at norsk strøm og kraftproduksjon skal brukes som et industripolitisk og miljømessig virkemiddel, herunder sikre industrien tilgang på langsiktige rimelige kraftkontrakter, med strenge

krav til miljø og aktiv produksjon, og si nei til nye kraftforbindelser til utlandet.

10. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som åpner for at en andel av SPU kan brukes som et nasjonalt grønt industrifond som gjør strategiske investeringer i hjemlig industriproduksjon, med formål om å sikre teknologisk utvikling, økt eksport av varer, flere industriarbeidsplasser, økt verdiskaping og mer videreforedling i Norge.
11. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den varslede eierskapsmeldingen legge fram forslag om hvordan man kan bruke eksisterende og ny etablering av helt eller delvis statlig eierskap aktivt for å beholde industriproduksjon i Norge, samt forslag om å øke graden av videreforedling og sikre lengre verdikjeder i norsk industri, spesielt knyttet til skogbruk og treforedling, havbruk, fiskeri, landbruk og næringsmiddelindustri, samt prosessindustri og videreforedling av metaller og mineraler.
12. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som åpner for at en andel av SPU kan brukes som et grønt infrastrukturfond som investerer i utbygging av klimavennlig infrastruktur som jernbane, kollektiv, ladenettverk, havner og bredbånd i hele Norge.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Espen Barth Eide, Hege Haukeland Liadal, Runar Sjøstad og Tove-Lise Torve, fra Høyre, Tina Bru, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, viser til Dokument 8:103 S (2018–2019) om en ny industriell revolusjon – rettferdig og miljøvennlig, og til brev fra Nærings- og fiskeridepartementet datert 8. mai 2019 (vedlagt innstillingen).

Komiteen merker seg at tiltakene som foreslås i dokumentet, berører næringspolitikk, energipolitikk, transportpolitikk, finanspolitikk samt klima- og miljøpolitikk.

Komiteen er enig med forslagsstiller i at industri basert på norske naturressurser og arbeidere med kunnskap og høy produktivitet har vært og er en avgjørende

forutsetning for velferdsstaten og det norske samfunnet. Etter hvert som inntektene fra olje- og gassnæringen avtar, mener komiteen det er av avgjørende betydning både for norsk økonomi og Norges klimaforpliktelser å bygge opp andre næringer og skape arbeidsplasser i andre, grønne sektorer.

Komiteen viser til at de samlede klimagassutslippene fra norsk territorium var 52,7 millioner CO₂-ekvivalenter i 2017. Av dette kom 28 pst. fra olje- og gassnæringen, 23 pst. fra industri og bergverk, 17 pst. fra veitrafikk og 13 pst. fra luftfart, sjøfart, fiske, motorredskaper m.m.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at olje- og gassindustrien er en eksportrettet næring, og at norsk olje og gass gir betydelige klimagassutslipp i andre land. I snitt utgjør utslippene fra utvinning av olje på norsk sokkel mindre enn 2 pst. av utslippene fra forbrenning av den samme oljen.

Komiteen merker seg at flere av forslagene i dokumentet berører videreforedling av norske naturressurser innenlands. Komiteen deler forslagsstillerens intensjon om å øke videreforedlingen av naturressurser i Norge, og mener det vil kunne bidra til økt nasjonal sysselsetting. Komiteen understreker viktigheten av at slik næringsvirksomhet må være i tråd med en politikk for å begrense global oppvarming til 1,5 grader, og i tråd med Norges nasjonale miljømål og internasjonale forpliktelser knyttet til naturmangfold.

Komiteen viser til forslag nummer 9 i dokumentet om å si nei til nye kraftforbindelser til utlandet. Komiteen viser til at rikelig tilgang på rimelig, fornybar energi er et viktig konkurransefortrinn for den norske prosessindustrien.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, understreker imidlertid at klimaproblemet er globalt. NVEs «Kraftmarkedsanalyse 2018–2030» viser at kraftproduksjonen i Norge sannsynligvis vil øke mer enn kraftforbruket fram mot 2030. NVE anslår at det norske kraftoverskuddet kan øke fra 5 til 20 TWh i 2030. Flertallet viser til at eksport av norsk fornybar energi kan bidra til at europeiske land kan redusere sitt forbruk av fossil energi, og at slik energiekspport derfor kan være god klimapolitikk. I tillegg mener flertallet at fornybar energiproduksjon kan bidra til økt verdiskaping i Norge, forutsatt at produksjonen ikke fører til uforsvarlig store naturinngrep.

Flertallet merker seg at forslagsstiller vil åpne for å bruke en andel av SPU til innenlands formål, jf. forslag 10 og 12. Flertallet viser til at slik bruk vil være i strid med investeringsstrategien til SPU. Flertallet viser for øvrig til omtale av forslagene som berører investerings-

strategien for SPU, i brev fra Nærings- og fiskeridepartementet datert 8. mai 2019.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til opprettelsen av Nysnø Klimainvesteringer AS, og at Nysnø skal gjøre lønnsomme, langsiktige investeringer som bidrar til reduksjon av klimagassutslipp. Videre viser disse medlemmer til Granavolden-plattformen, der det slås fast at regjeringen vil trappe opp investeringskapitalen i Nysnø Klimainvesteringer AS årlig.

Disse medlemmer viser til hoveddrammene for regjeringens industripolitikk, nedfelt i Meld. St. 27 (2016–2017) Industrien – grønnere, smartere og mer nyskapende. Disse medlemmer støtter regjeringens arbeid med å legge til rette for vekst både i eksisterende og nye bedrifter, og at regjeringen skal fremme Norge som et attraktivt lokaliseringsland for industriell aktivitet.

I den forbindelse viser disse medlemmer til god kapitaltilgang, næringsfremmende skattelettelser, samferdsel, eksportfremme, næringsrettet forskning og innovasjon, teknologiutvikling og kompetanse.

Videre viser disse medlemmer til at det i 2019 går om lag 10 mrd. kroner til landsdekkende næringsrettet forskning og innovasjon, og disse medlemmer viser til at dette er en fordobling siden 2013, da de rød-grønne partiene styrte med rent flertall.

Disse medlemmer viser til den positive utviklingen med økt produksjon og økte investeringer i industrien.

Disse medlemmer viser til strategien for flytende vindkraft, som ble lagt frem i forslaget til statsbudsjett for 2018. Disse medlemmer viser til at det pågår et arbeid med å åpne områder for flytende havvind. Videre pågår det teknologiutvikling med forskjellige støtteordninger som er med på å modne frem teknologien for flytende havvind. Disse medlemmer ser at det ennå er en umoden teknologi som trenger arealer og områder for test og demonstrasjon, og dette er det lagt til rette for. Videre arbeides det med å åpne områder for pilotering og kommersiell drift parallelt med at forskrifter blir utarbeidet i tråd med havenergilova.

Disse medlemmer ser at industripotensialet for flytende havvind er stort, ikke bare for møller, men også for omkringliggende teknologier som eksempelvis subsea-installasjoner, kabling, maritim sektor og fornybare energibærere. Disse medlemmer peker på at flytende havvind bør skje i et nordsjøsam arbeid der norsk kompetanse, teknologi og arbeidsplasser blir vektlagt. Disse medlemmer mener at en helhetlig energimiks må vurderes før måltall på den delen som skal omfatte havvind, defineres.

Disse medlemmer vil understreke at en rekke av de politiske tiltakene som fremmes, allerede er ivare tatt gjennom de fire ikke-sosialistiske partienes politikk. Disse medlemmer ønsker ikke å gi tilråding til forslag som det allerede er igangsatt prosesser på. Disse medlemmer vil videre påpeke de store budsjettkonsekvensene slike vedtak kan ha for statsbudsjettet. Det grønne skiftet gjennomføres gjennom blant annet virkemiddelapparatet Enova, forskningsmidler og omlegging til et grønnere skattesystem.

Disse medlemmer viser til at det er viktig med klimakrav for alle sektorer, men at vi må bygge politikken på en forutsigbarhet og investeringer som bærer over tid. Videre påpeker disse medlemmer at forslaget omhandler «rettferdig omstilling». Disse medlemmer finner ingenting rettferdig ved at Rødt på Stortinget skal peke ut vinnernæringer i samfunnet.

Disse medlemmer viser til dokumentets tittel: «Representantforslag om en ny industriell revolusjon – rettferdig og miljøvennlig». Disse medlemmer påpeker at det ikke finnes en revolusjon foreslått av et kommunistisk parti som har vært rettferdig eller miljøvennlig. Man bør være på vakt når et parti som Rødt foreslår revolusjon, da er ikke de økonomiske femårsplanene langt unna.

Disse medlemmer viser til at ethvert forsøk på å planlegge en økonomi har spilt fallitt. I en fornuftig regulert markedsøkonomi brukes det økonomiske incentiver for å legge til rette for verdiskaping, slik at flere forskjellige teknologier og produkter blir utviklet. Skal man løse klimaproblemet, holder det ikke med én løsning, vi trenger mange forskjellige løsninger for å erstatte den fossile energien.

Disse medlemmer vil vise til eksportmulighetene norsk industri har. Det viktigste virkemiddelet for norsk industri er tilgang på internasjonale markeder og handelsavtaler. Disse medlemmer vil derfor understreke verdien og betydningen EØS-avtalen og vårt europeiske samarbeid har for norsk industri, og det store paradokset i at Rødt er imot vår viktigste handelsavtale, samtidig som de snakker om å løfte opp norsk industri.

Disse medlemmer vil løfte frem Norges ledende posisjon innen elektrifisering. Vi elektrifiserer bilparken vårt, både for nærings- og persontransport, vi elektrifiserer den maritime sektoren og vi setter ambisiøse el-mål for luftfarten. Gjennom de ikke-sosialistiske partienes satsing på elektrifisering av Norge ser vi allerede nå at landet går gjennom en «el-revolusjon», og bedrifter som satser på elektrifisering, etablerer seg i Norge.

Disse medlemmer viser til at noen av forslagene berører selskapene med statlig eierandel. Disse medlemmer viser til at den statlige eierskapspolitikken skal utøves innenfor rammene av selskapslovgivningen og anerkjente prinsipper for eierstyring og sel-

skapsledelse. Det innebærer blant annet at det er styret i selskapene som er ansvarlig for forretningsmessige vurderinger og investeringer, og at staten som eier ikke griper inn i og legger føringer for dette. Disse medlemmer vil for øvrig vise til at regjeringen vil legge frem en ny eierskapsmelding.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil bruke naturressursene våre til å skape industri, trygge arbeidsplasser og sikre fremtidens velferd. Over hele landet sikrer industrien gode jobber nær naturressursene. Det betyr store ringvirkninger i lokalsamfunn der industri etableres. Industrien gir store eksportinntekter som sikrer velferden og som blir enda viktigere etter som inntektene fra olje og gass blir mindre dominerende i norsk økonomi.

Disse medlemmer viser til at norsk industri er en viktig del av klimaløsningen, og at næringene selv innenfor de fleste områder har laget sine egne planer om å redusere utslipp gjennom å ta i bruk nye løsninger og ny teknologi. Endringene hver enkelt arbeidstaker står i som en del av overgangen til et klimavennlig samfunn, vil kunne gå raskt og kreve mer og fornyet kompetanse fra hver arbeidstaker. Disse stadige endringene vil kunne gi spennende muligheter til egenutvikling og produktutvikling, men det kan også bli krevende endringer å stå i for mange. Disse medlemmer vil derfor understreke viktigheten av gode inkluderende prosesser lokalt i bedriftene, men også at partene i arbeidslivet tas med i utviklingen av framtidens industripolitikk nasjonalt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser spesielt til vår verdensledende kompetanse fra olje- og gassindustrien, som bekrefter viktigheten av å underbygge rekruttering til denne næringen. Disse medlemmer understreker viktigheten av den norske modellen og av at norske fagarbeidere er ett av våre viktigste fortrinn. Høy organisasjonsgrad og et seriøst arbeidsliv er også avgjørende for å sikre denne modellen framover. Disse medlemmer viser til at dagens regjering ikke ivaretar denne modellen på en like god måte som det er behov for, og at det nå er behov for å igjen løfte opp enkeltmekanismer i denne modellen, for at den skal være den styrken som den gjennom titalls av år har vært for å finne gode, framtidsrettede løsninger. Disse medlemmer viser også til at vi må styrke yrkesfagene og få gjennomført en kompetansereform som sikrer kvalifisert arbeidskraft og riktig kompetanse for å støtte opp under en sterk industrivekst framover.

Disse medlemmer mener vi må utvikle ny lavutslippsteknologi, utnytte våre naturressurser og i stør-

re grad bruke råvarene på nytt til produksjon av nye materialer og produkter.

Disse medlemmer viser til at om vi skal lykkes med en nødvendig industrivekst, må Norge bli et mer attraktivt land for industrielle investeringer. Arbeiderpartiet vil at Norge skal være et foretrukket land for industrielle investeringer og et attraktivt vertsland for global lavutslippsteknologi. Da trengs en aktiv og forutsigbar næringspolitikk som bygger opp under utvikling innenfor de ulike næringene. Disse medlemmer mener vi trenger en klimavennlig industri i fremtiden, og at ingen næringer vil kunne fortsette som før uten å gjøre nødvendige grep og bidra til å ta sitt ansvar.

Disse medlemmer peker på at det offentlige Norge gjennom sine innkjøp kan bidra til å skape egne markeder for nye og bedre produkter som sparer både miljøet og klimaet. Fylkeskommuner kan eksempelvis bestille el-ferjer og el-hurtigbåter og sammen med næringslivet utvikle framtidens løsninger.

Disse medlemmer vil ha et skatte- og avgiftssystem som stimulerer til arbeid og verdiskaping og som bidrar til en rettferdig fordeling og et bedre miljø. Trygg økonomisk styring er en forutsetning for attraktive rammebetingelser for norske bedrifter.

Disse medlemmer mener staten skal bidra med risikoavlastning og støtteordninger for å sikre framtidrettede industriinvesteringer, samtidig som den legger til rette for at de gode ideene sikres mulighet for å kunne utvikles til kommersiell produksjon. Næringspolitiske virkemidler må ivareta industriens behov. Vi må også vurdere nye kapitalvirkemidler og virkemidler for å avlaste risiko for produktinnovasjon i umodne markeder. Disse medlemmer viser til at Stortinget allerede har bedt regjeringen gjennomgå virkemiddelapparatet.

Vår rene og forholdsvis rimelige kraft gjør at produksjon i Norge har et lavt karbonavtrykk. Et eksempel på dette er at aluminiumsproduksjonen i Norge har et karbonavtrykk under en fjerdedel av gjennomsnittet globalt. Ettersom verden skal nå klimamålene, vil etterspørselen etter produkter med lite karbonavtrykk øke.

Norge byr på mye hav og mye vind. Disse medlemmer viser til Dokument 8:132 S (2018–2019) Representantforslag fra representanter fra Arbeiderpartiet om norsk satsing på havvindindustri, som peker på at norsk flytende havvind kan bli et viktig bidrag for å dekke energibehovet og å nå krevende klimamål. Norges sterke posisjon innen olje og gass, maritim og marin industri er et fantastisk utgangspunkt for at Norge kan ta en lederrolle innen flytende havvind.

Disse medlemmer viser til at skogen er en viktig del av bioøkonomien. Industrialisering med skog kan mangedoble norsk verdiskaping sammenlignet med ren råvareeksport. Scenarioene i FNs klimapanel viser at klimamålene forutsetter massiv økning i bruk av biomasse globalt. Ved å bruke mer tre som byggemate-

riale, til erstatning for kull og koks eller til å produsere mer bærekraftig for, kan vi kutte store mengder klimagassutslipp.

Disse medlemmer understreker at Norge har en verdensledende maritim klynge som kan sikre både utslippskutt, nye arbeidsplasser og eksportinntekter. Mot 2050 skal internasjonal skipsfart kutte 50 pst. av utslippene, mens flåten skal øke med 30 pst. For å lykkes med det kreves stor teknologiutvikling og flåtefornyelse.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen videreføre CO₂-kompensasjonsordningen på dagens nivå, med minst 75 pst. kompensasjon også etter 2020.»

«Stortinget ber regjeringen bidra til å få utviklet nye produksjonsmetoder og bruksområder for hydrogen basert på norsk naturgass.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for et ambisiøst og klimavennlig hjemmemarked for maritim næring, gjennom miljøkrav ved offentlige innkjøp.»

«Stortinget ber regjeringen bidra til at det blir utviklet ny industriproduksjon og nye verdikjeder som baserer seg på bioressurser fra hav, jord og skog.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen aktivt legge til rette for flåtefornyelse i nærskipsflåten, bl.a. gjennom å etablere en toppfinansieringsordning i GIEK og en vrakpantordning som treffer.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til forslaget, og deler forslagsstillers intensjon om at det er viktig å utnytte mulighetene i det grønne skiftet til å satse på norsk, klimavennlig industri. Disse medlemmer ser at dokumentet spenner over mange områder og berører flere store sektorer med forslag. Disse medlemmer registrerer at til tross for en tydelig og tverrpolitisk enighet om behovet for omstilling og grønt skifte, er bruken av oljepenger historisk høy, og investeringene i fremtidsrettet landbasert industri fortsatt svært lave. Disse medlemmer ser behovet for en storstilt satsing på fastlandsindustri og videreforedling av de rike naturressursene våre – der energibehovet skal dekkes av energi fra sola i form av fo-

tosyntesen, vannkraft, solceller, jordvarme og havvind. Disse medlemmer viser til at tilgang på ren kraft til en konkurransedyktig pris har vært – og er – et viktig fortrinn for norsk industri, sammen med kunnskap og kompetanse blant annet innen miljøteknologi. Disse medlemmer er enige i at det må satses både på ny industrietablering og omstilling av eksisterende industri til lavere utslipp. Disse medlemmer ser at en del av forslagene i dokumentet innebærer igangsettelse av pilotprosjekter og forslag om generell styrking på en del områder. Disse medlemmer er usikre på om man med dette ber om virkemidler som er kraftige og treffsikre nok, og om man favner alle områder og sektorer med tiltak som faktisk bringer industrien nærmere en grønn omstilling bygget på norske ressurser og kompetanse.

Disse medlemmer ser behovet for at mål og virkemidler i den forbindelse settes i et større system, og vil derfor støtte forslaget om en plan for industribygging i hele landet, slik forslagsstiller legger frem i dokumentet. Disse medlemmer mener at man i arbeidet med en slik plan vil kunne favne bredden i forslagsstillers intensjon, samtidig som man får en politisk prosess på valg av tiltak og virkemidler. Disse medlemmer mener dette er en bedre fremgangsmåte for å ivareta intensjonen med forslaget.

Disse medlemmer er enige med forslagsstiller i tanken om et større nasjonalt og industrielt fokus rundt forvaltningen av en stor og voksende finansformue.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens forslag til § 6 i lov om Statens pensjonsfond, Prop. 97 L (2018–2019) Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven), hvor det foreslås en lovfesting av at Statens pensjonsfond utland skal investeres utenfor Norge og i utenlandsk valuta. Dette medlem viser til at dette ikke innebærer noen endringer fra dagens praksis, og ser ikke behovet for å ta dette inn i loven. Dette medlem vil likevel understreke viktigheten av at Statens pensjonsfond utland skal fungere som sparing for staten, og at det ikke skal åpnes opp for at fondet blir brukt som et «budsjett nr. 2» der det blir omkamp om prioriteringer som ikke når opp i statsbudsjettet. Dette medlem peker på at det er viktig at statsbudsjettet blir utformet med hensyn til helheten i norsk økonomi. Dette er nødvendig for den demokratiske forankringen av den økonomiske politikken. Dette medlem vil videre understreke viktigheten av en ansvarlig økonomisk politikk som ikke fører til sløsing med ressurser, eller politikk som bidrar til unødvendig styrking av den norske valutaen, ikke minst for å sikre industrien og omstillingen av norsk økonomi til et nullutslippssamfunn. Dette medlem vil også hevde at det å bruke oljefondet til

investeringer på norsk sokkel, slik forslaget fra Senterpartiet tar til orde for, kan øke vår klimarisiko.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet er videre enige i at det å flytte en større del av forvaltningen av oljefondet hjem til Norge vil bidra til å utvikle viktige arbeidsplasser og miljøer i Norge og kan være en vei å gå. Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet hvert år i oljefondmeldingen har foreslått at oljefondet i større grad bør administreres fra Norge, og at virksomheten bør komme hele landet til gode.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at forslagsstiller er opptatt av å styrke satsingen på bioøkonomi. Flertallet deler dette engasjementet, og vil vise til at norske bedrifter og kunnskapsmiljøer står for en omfattende satsing på utvikling av miljøteknologi og hevder seg innenfor flere sentrale områder med løsninger for hvordan biomasse – eller det fornybare og grønne karbonet – i større grad kan utnyttes. Flertallet mener det er grunnleggende viktig å få på plass en komplett kjede med virkemidler for å bidra til fremvekst av ny teknologi og nye produkter som gjør et skifte fra fossilt til fornybart karbon mulig.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet vil i denne sammenheng trekke frem Senterpartiets forslag om å etablere et grønt investeringselskap, jf. Dokument 8:97 S (2014–2015), behandlet gjennom Innst. 61 S (2015–2016).

Disse medlemmer viser til at et slikt grønt investeringselskap skulle:

«(...) investere i en rekke ulike bransjer. For å lykkes med en grønn omlegging av økonomien og for å nå de utslippsmål som er satt må det være vilje til å bruke nye kraftfulle virkemidler. Et grønt investeringselskap vil kunne bidra til både å få ned utslippene av klimagasser samt å sikre fremtidige lønnsomme arbeidsplasser for landet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det fortsatt er behov for et slikt selskap som investerer i selskaper som tar en ledende og strategisk rolle i utvikling av nye løsninger og teknologier basert på grønt karbon. Disse medlemmer mener dette er en mer konkret tilnærming til arbeidet med å bringe det norske samfunnet over i et grønt skifte, enn forslagsstiller foreslår, ved bærekraftig bruk av ressurser fra hav, jord og skog. Disse medlemmer viser til at dette vil styrke arbeidet med bioøkonomi, slik forslagsstiller er opptatt av.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til etablering av et grønt investeringselskap for utvikling av teknologibedrifter som baserer seg på grønt, fornybart karbon.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at verden står foran en alvorlig klimatrussel og et urovekkende raskt tap av natur. Disse medlemmer mener dette er globale problem, som både må løses gjennom et sterkt internasjonalt samarbeid og gjennom tiltak for å kutte utslipp og ta vare på natur i hvert enkelt land. Norsk fornybar kraft er viktig i klimakampen, både for å bruke den til å kutte utslipp og utvikle industri vi er avhengige av for å løse klimaproblemet. En balansert kraftutveksling med våre naboland er fornuftig for å sikre stabil tilgang på kraft og kan bidra til å fase ut klimafiendtlig kraftproduksjon i våre naboland.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Norge har et stort kraftoverskudd som ifølge NVE vil øke i årene framover. Disse medlemmer viser til Meld. St. 25 (2015–2016) Kraft til endring – Energipolitikken mot 2030, lagt fram av Høyre/Fremskrittsparti-regjeringen, hvor det står:

«På kort sikt vil norsk utvekslingskapasitet øke gjennom Statnetts planlagte forbindelser til Tyskland og Storbritannia. I tillegg kan nordisk utvekslingskapasitet også øke i løpet av neste tiårsperiode. Grunnlaget for eventuelt ytterligere utbygginger vil bli sterkt påvirket av markedsprisene på kraft. En utvikling som gir økte prisforskjeller vil øke grunnlaget for lønnsom kraftutveksling. Lavere prisforskjeller vil trekke i motsatt retning. I tillegg må kostnadene ved utvekslingskapasitet tas hensyn til. Den økte utvekslingskapasiteten vil ha virkninger på det norske kraftsystemet. Det er derfor behov for å høste erfaringer og gjøre grundige analyser før 'utvekslingskapasiteten økes ytterligere.' og videre til Innst. 401 S (2015–2016) hvor medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV og MDG skrev: 'Disse medlemmer er enige i regjeringens betraktning om at «det er behov for å høste erfaringer og gjøre grundige analyser før utvekslingskapasiteten økes ytterligere'. Dette medlem viser også til Statnetts høringsuttalelse om North Connect hvor de skriver at de nordiske nettoperatorene har utvidet sine eksportmuligheter betydelig. Derfor skriver de blant annet: 'Det er derfor viktig å ha driftserfaring med mellomlandsforbindelsene som nå er under bygging, samt planlagte tiltak, før eventuelt nye kabler realiseres.'»

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå imot flere utenlandskabler før vi har høstet erfaringer av de to påbegynte kablene til Tyskland og Storbritannia. Samfunnsnyttene må være dokumentert før det eventuelt kan bygges flere utenlandskabler.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at Norge må gjennom en omfattende grønn næringsreform. I løpet av to tiår må vi erstatte vår avhengighet av olje og utslipp med en forurensningsfri økonomi som bygger på fornybare ressurser. Forandringen må være rettferdig og føre til forbedring for både folk, lokalsamfunn og miljø.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innenfor klimamålet om å kutte utslippene med 60 pst. innen 2030 samt stanse tapet av naturmangfold, legge fram en plan som øker den grønne fastlandsindustriens andel av verdiskapningen til 10 pst. i 2025, og til 20 pst. i 2040.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre oppstart av et statlig pilotprosjekt for havvind i 2020, gjennom et samarbeid mellom partene i leverandørindustrien til oljesektoren, offentlige forskningsinstitusjoner og Forskningsrådet.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til behovet for en kraftig satsing på fornybar energi og Norges enorme muligheter for offshore vindkraft. Disse medlemmer viser videre til pilotanlegget Hywind utenfor Karmøy og at behovet nå ikke er nok et pilotanlegg, men en storskalasatsing på offshore vindkraft som kan bidra til å få prisene ned.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2020 komme med forslag til en storstilt satsing på utbygging av offshore vindkraft i Norge.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne peker på at Norge har uante muligheter for satsing på nye fornybare energikilder. Et av områdene som det har vært satset lite på, er geotermisk energi. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede potensialet for energiproduksjon fra geotermisk energi i Norge, både til havs og på land.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser videre til flere forslag Sosialistisk Ven-

streparti har fremmet om en satsing på hydrogen som energibærer. Dette medlem mener at tiden for pilotprosjekter er forbi også her. Det som trengs, er en utrulling av et distribusjonsnett og krav om bruk av hydrogen i blant annet petroleumsindustriens supplyfartøy. Dette medlem viser videre til Sosialistisk Venstrepartis merknader og forslag til stortingsmeldingen om offentlige anbud, Meld. St. 22 (2018–2019) Smartere innkjøp – effektive og profesjonelle offentlige anskaffelser, hvor bruk av hydrogen fremmes.

Dette medlem viser videre til Sosialistisk Venstrepartis merknader og forslag i Innst. 376 S (2018–2019) om offentlige anskaffelser, for å sikre gode krav til helse, miljø og sikkerhet samt en styrking av norsk næringsliv i forbindelse med større investeringer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at i regjeringens budsjettforslag for 2019 ble de totale bevilgningene til distrikts- og regionalpolitikk redusert med 223 mill. kroner. Dette er en videreføring av bevilgningskuttene til regional utvikling de siste fem årene. Til sammen er bevilgningene til distrikts- og regionalpolitikken mer enn halvert i perioden fra 2014 til 2019, sammenlignet med budsjettforslag for 2014 fra regjeringen Stoltenberg II. Dette er med på å svekke fylkene og regionene og som samfunnsaktører, som aktører for en grønn omstilling, og er med på å svekke lokaldemokratiet. Flertallet mener at det har vært et gode at fylkene selv har hatt kontroll over disse midlene, og at de har gått til mange av de formålene som er listet opp i forslaget fra forslagsstiller. I tillegg har de også gått til direkte miljøprosjekter slik som plastprosjekter gjennom Interreg-programmer. Flertallet mener det er viktig at fylkestinget selv er nærmest til å bestemme hva midlene skal brukes til, men for at de skal bli en samfunnsaktør på dette området, må midlene utvides.

På den bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag i statsbudsjettet for 2020 om å styrke de regionale utviklingsmidlene.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det trengs en forsterket satsing på bioøkonomi i årene som kommer. Bioøkonomien er en av flere næringer med enorme muligheter for nye arbeidsplasser og verdiskaping. Derfor må støtteordningene til bioøkonomi økes, som Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har foreslått i sine alternative statsbudsjetter de siste årene. En like viktig forutsetning for at vi skal lykkes med bioøkonomien i årene framover, er at fiskeri-, jordbruks- og skogpolitikken føres på et vis som kom-

mer folk og lokalsamfunn til gode, med stor grad av videreforedling lokalt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er sterkt kritisk til de siste årenes fiskeripolitikk, som har bidratt til at retten til å fiske har blitt samlet på stadig færre hender, og at fiskeindustri legges ned langs hele kysten, samtidig som store mengder fisk sendes frossen og ubearbeidet ut av landet. Sosialistisk Venstreparti har gjennom en rekke forslag i Stortinget jobbet for å snu denne utviklingen, blant annet gjennom å flytte pliktkvotene fra havflåten til kystflåten, for å bidra til sysselsetting i kystsamfunn og videreforedling i etterkant. På samme måte sendes store mengder ubearbeidet tømmer ut av landet, som heller kunne blitt videreforedlet og med det skapt langt større verdi, som Sosialistisk Venstreparti også foreslo flere tiltak for å gjøre noe med i behandlingen av skogmeldinga. Dette medlem er også kritisk til en utvikling hvor jordbruksarealet og beitearealet går ned, samtidig som barrierene vokser for ungdom som vil inn i yrket. Tilskuddssystemet har de siste årene blitt vridd i retning av støtte til mer stordrift og volumproduksjon løsrevet fra arealressurser, driftsøkonomi og etterspørselen i markedet. Virkemidlene må nå snus, slik at samfunnsopdraget står i sentrum, slik Sosialistisk Venstreparti foreslo i behandlingen av jordbruksmeldinga (Meld. St. 11 (2016–2017), jf. Innst. 251 S (2016–2017)).

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener vi må føre en fiskeri- og jordbrukspolitikk der havet, jorda og skogens ressurser må brukes for å sikre nok, og trygg, mat til befolkningen, verdien tilfaller lokalsamfunn og ressursene bevares for framtidige generasjoner. Der fiskekvoter ikke kan kjøpes opp av store selskaper og hindre unge menneskers tilgang til næringen. Der norske areal og norske ressurser brukes, og samtidig ivaretar det biologiske mangfoldet. Der skogene forvaltes på et vis som ivaretar naturmangfoldet, samtidig som trærne som tas ut, bidrar til lokal verdiskaping gjennom miljøvennlig industriproduksjon. Dette samfunnsopdraget betyr også en solidarisk drift uten utnyttelse av hav-, skog- og jordressurser på andre lands og folks bekostning.

Disse medlemmer mener hovedhensikten med ENOVA er å kutte utslipp av klimagasser og redusere energiforbruket, og at det fortsatt må være styrende for virksomheten. Disse medlemmer mener at der man kan bør man velge å støtte utvikling av norske produkter og næringsliv, men det må ikke gå på bekostning av hovedmålene til ENOVA.

Disse medlemmer er enig med forslagsstiller i at Norge har et historisk stort ansvar for de globale klimagassutslippene. Disse medlemmer mener Norge

har en solidarisk plikt til å hjelpe andre land med å kutte sine utslipp, i tillegg til å kutte egne utslipp. Derfor mener disse medlemmer at man trenger en massiv satsing på energieffektivisering og ny fornybar energi i Norge for å bidra til store klimagasskutt både hjemme og i utlandet, og for å fremskynde en teknologit utvikling av global betydning. Likevel understreker disse medlemmer at utbygging av fornybar energi må gjøres på en skånsom måte.

Disse medlemmer mener Norge må bli helt fossilfritt så raskt som mulig, samtidig som vi bidrar til raskere omstilling i Europas energiforbruk gjennom eksport av fornybar kraft og utvikling av ny teknologi. En slik satsing vil også skape et stort antall nye arbeidsplasser for utviklere, kraftindustri og leverandøri ndustri – arbeidsplasser for fremtiden basert på kompetansen vi har i oljesektoren.

Disse medlemmer viser til at selv om Norge i dag er en nettoeksportør av fornybar kraft, er Norge en av verdens aller største eksportører av fossil energi. Selv om strømproduksjonen i hovedsak er fornybar, er Norge fremdeles en storforbruker av fossil energi, blant annet i industri- og transportsektoren.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener Norge bør doble den fornybare kraftproduksjonen innen 2030, og at hovedsatsingen skal være vindkraft til havs. En slik satsing kan gi tusenvis av nye arbeidsplasser og vil sannsynligvis føre til mindre naturinngrep enn vindkraftutbygging på land. Dette medlem mener også at Norge bør oppskalere satsingen på annen fornybar teknologi, som for eksempel solceller, geotermisk energi og bølgekraft.

Dette medlem vil også understreke at havvind kan deles inn i to forskjellige teknologier: bunnfast havvind og flytende havvind. Førstnevnte teknologi er vesentlig mer moden enn sistnevnte, og kan bygges ut i stor skala. En storsatsing på havvind kan bli et nytt norsk industrieventyr, som vil bidra til utslippskutt både nasjonalt og internasjonalt.

Dette medlem mener man trenger en storstilt satsing på vindkraft til havs på norsk sokkel med mål om minst 100 TWh årlig produksjon innen 2030. Dette medlem mener også at man må satse på annen fornybar teknologi, som for eksempel geotermisk energi og bølgekraft, med mål om 15 TWh total produksjon innen 2030. Dette medlem viser i den forbindelse til forslagene som fremmes av Miljøpartiet De Grønne i Dokument 8:132 S (2018–2019) om norsk satsing på havvindindustri.

Dette medlem viser til at Norge er rikt på naturressurser. Dette medlem er enig med forslagsstiller i at potensialet i norsk bioøkonomi er langt større enn vi har tatt ut i dag, og at det vil være en fordel for norsk verdiskaping om vi kan videreforedle mer av na-

turressursene innenlands framfor å eksportere dem som råvarer. Dette medlem viser til at det fins svært mye spennende næringsvirksomhet innenfor bioøkonomien i Norge allerede, men at mange selskaper trenger stimulans for å kommersialisere teknologien sin. Miljøpartiet De Grønne foreslo i sitt alternative budsjett for 2019 å opprette Bionova, etter modell fra Enova, for å systematisere innovasjonen og øke kommersialiseringen av biobasert verdiskapning. Dette medlem mener en slik instans først og fremst bør bidra til risikoavlastning i den mest krevende utviklingsfasen i samarbeid med private aktører.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 sette av midler til å opprette Bionova, etter modell fra Enova, for å systematisere innovasjonen og øke kommersialiseringen av biobasert verdiskapning.»

3. Uttalelse fra næringskomiteen

Komiteens utkast til innstilling ble 4. juni 2019 oversendt næringskomiteen til uttalelse. Næringskomiteen uttaler følgende i brev av 6. juni 2019:

«Næringskomiteen viser til energi- og miljøkomiteens utkast til innstilling datert 4. juni 2019 vedrørende Dokument 8:103 S (2018–2019) fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om en ny industriell revolusjon – rettferdig og miljøvennlig.

Næringskomiteen har ingen merknader til energi- og miljøkomiteens utkast til innstilling.»

4. Uttalelse fra finanskomiteen

Komiteens utkast til innstilling ble 4. juni 2019 oversendt finanskomiteen til uttalelse. Finanskomiteen uttaler følgende i brev av 7. juni 2019:

«Det vises til oversendt utkast til innstilling fra energi- og miljøkomiteen av 4. juni 2019 vedrørende Dok. 8:103 (2018-2019) Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om en ny industriell revolusjon – rettferdig og miljøvennlig.

Finanskomiteen har følgende merknader til innstillingen:

‘Finanskomiteens medlemmer viser til sine respektive partiers merknader i energi- og miljøkomiteens utkast til innstilling til Dok. 8:103 (2018-2019) gjeldende forslagene 10 og 12 om endring av investeringsstrategien i Statens pensjonsfond utland, og slutter seg til disse. Komiteen viser for øvrig til sine respektive merknader i Innst. 344 (2018-2019), jf. Meld. St. 20 (2018-2019).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, viser til avtale mellom disse partiene vedrø-

rende tredje energimarkedspakke, samt til de respektive merknader og forslag i Innst. 178 S (2017-2018) og Innst. 175 L (2017-2018).

Komiteens medlem fra Rødt registrerer at næringsministeren i sin kommentar til representantforslaget 8. mai 2019 unngår å nevne mange av de momentene dette medlem har inkludert i representantforslaget. Det er vanskelig å forstå dette på annen måte enn at regjeringen ikke er interessert i å søke å forlenge de nasjonale produkt- og verdikjedene, ta vare på norske lønns- og arbeidsforhold, eller å sikre at partene i arbeidslivet er inkludert.

Dette medlem er sikker på at den nødvendige omstillingen ikke vil kunne lykkes hvis ikke fagforeninger og arbeidsfolk er inkludert og har innflytelse i prosessene. Vanlige arbeidsfolk sitter på erfaring og kunnskap som er helt nødvendig for å kunne omstille industrien og økonomien på en måte som er grønn, rettferdig og har folkelig oppslutning. Nettopp av den grunn, vil dette medlem påpeke at Rødt i prosessen fram mot å fremme disse forslagene har diskutert problemstillingene og fått innspill fra næringslivet selv, fagforeninger, miljøbevegelsen og andre organisasjoner i sivilsamfunnet. Også i etterkant har det kommet innspill som bidrar til at dette medlem vil fremme både forslag som skiller seg fra de opprinnelige og noen helt nye forslag.

Dette medlem registrerer at både næringsministeren og representantene fra regjeringspartiene i energi- og miljøkomiteen viser til etablert politikk og eksisterende virkemidler som tilstrekkelig for å løse dagens miljø- og klimautfordringer. Dette til tross for at dagens politikk bommer på dagens klimamål med flere millioner tonn klimagassutslipp, og at de norske klimagassutslippene økte i fjor.

Dette medlem viser til at samtidig som tall for 1. kvartal 2019 viser en nedgang i produksjonen i fastland- og industri, anslår SSB at oljeinvesteringene i 2019 skal øke med over 20 prosent. Norsk økonomi og arbeidsplasser blir igjen stadig mer avhengig av petroleumssektoren, noe som vil resultere i store klimagassutslipp mer enn 50 år frem i tid.

Hvis vi innen 2030 skal ha bidratt til en reduksjon av globale klimagassutslipp som gjør oss i stand til å unngå klimaendringer på mer enn 1,5 grader, trengs det etter dette medlems mening en stor omveltning i norsk industri og næringsliv. Uten en planmessig og rettferdig oppbygging av ny industri vil vi stå i fare for å miste både arbeidsplasser, kompetansemiljøer og kunnskap som fellesskapet er avhengig av. Alternativet er ikke å fortsette som før, men å vente på en markedsstyrt krasjlanding den dagen globale klimaavtaler og karbonavgifter virkelig får effekt. En slik kollaps tjener verket arbeidsfolk eller miljøet på, det så vi under oljenedturen i 2014 da aksjonærer og ledere fikk milliarder i utbytter og bonuser, mens folk mistet jobben i tusentalls. I en slik situasjon er det sterkt bekymringsverdige både for arbeidsfolk og miljøet at regjeringen og regjeringspartiene er tilfredse med tiltak som ikke bare er utilstrekkelige, men som også trekker oss i feil retning.

Dette medlem viser til Mariana Mazzucattos forskning som viser hvordan store teknologiske fremskritt og privat bedriftsutvikling har vært avhengig av aktiv statlig næringspolitikk. Teknologien bak iPhone ble stort sett utviklet av offentlige aktører, selv om Apple satte dem sammen til et produkt. Gjennomgående har statlige investeringer vært nødvendige for utviklingen av mange av de viktigste selskapene i USA i

dag. Privat kapital vil stort sett gå dit avkastningen er høyest, noe som gjør at olje- og gassindustrien er mer attraktiv enn fornybar energi og mye annen teknologiutvikling. Staten har mulighet til å være en langsiktig og risikovillig investor, noe som er helt nødvendig i den omstillingen vi nå trenger. Kapitalbehovet til dette overstiger dramatisk de 500 millionene regjeringen har avsatt i Nysnø eller tilskuddene via Enova. Mens andre land vurderer å lånefinansiere sine ulike varianter av New Green Deal sitter Norge på verdens største kapitalfond under demokratisk styring. Dette medlem mener at det er på tide å se på hvordan dette fondet kan brukes til å sikre helt nødvendig omstilling.

Dette medlem viser til at regjeringen i Prop. 97 L (2018–2019) Lov om Norges Bank og pengevesen mv. (sentralbankloven) har skrevet følgende:

«Dersom det ble åpnet for at deler av SPU skulle investeres innenlands, ville investeringsnivået i økonomien, alt annet likt, kunne bli for høyt.»

Dette medlem viser til at en slik omstilling nettopp krever at alt annet ikke er likt. For det første vil investeringene i petroleumssektoren reduseres kraftig, parallelt med økte investeringer i fornybare næringer. For det andre kan det være nødvendig å bruke skattepolitikken for å flytte samfunnets ressurser fra privat forbruk til for eksempel grønne investeringer. Skattelegging av de rike er, i motsetning til såkalte vekstfremmende skattelettelser som bidrar til det motsatte, et viktig tiltak for å sikre at investeringene kanaliseres dit de trengs.

Dagens statlige eierskap er i hovedsak passivt, og også for statlige eide bedrifter er rene bedriftsøkonomiske hensyn den primære driveren. Det gjør at flere av de statlige bedriftene driver en politikk som aktivt motarbeider for eksempel klimamål. Equinors fornybarandel ligger fortsatt under 5 prosent, noe som tydelig viser at de bedriftsøkonomiske hensyn står i motstrid til det grønne skiftet. En aktiv statlig næringspolitikk bør bidra til det motsatte.

Dette medlem registrerer at flere partier tar til orde for storstilt utbygging av havvind der formålet er eksport av kraft som skal sikre fornybar energi i Europa. Dette medlem vil vise til at norsk elektrisitetsforsyning i dag er på tre promille av energiforsyningen i Europa. Selv med en dobling gjennom utbygging av ny fornybar energi vil den norske energiproduksjonen i liten grad sikre fornybarsatsingen i disse landene. Dette medlem mener norsk kraftproduksjon må sikre utfasing av fossil energibruk i Norge, samt sikre at norsk kraftforedlende industri fortsatt har ren og billig energi som et konkurransefortrinn.

Dette medlem mener at Norge framfor å eksportere kraft som råvare heller bør eksportere industriprodukter og teknologi som gjør andre land i stand til å bygge ren energi der de er. Dette krever teknologiutvikling nasjonalt, blant annet gjennom å bygge opp noen anlegg for dyp geotermisk energi og havvind i Norge. Videre bør man heller eksportere komponenter og teknologi slik at andre land kan bygge slike anlegg selv. Det vil også redusere tapet av energi i overføringsleddet.

Det er ikke behov for å bygge nye kraftkabler. Når Statnett sine to nye kabler til Tyskland og Storbritannia er ferdig utbygd og i drift om 2–3 år, vil Norge ha en overføringskapasitet på 78 TWh, noe som tilsvarer mer enn halvparten av årlig kraftproduksjon som de siste årene har ligget på omtrent 140 TWh. Dette mer enn dekker behovet for kraftutveksling med naboland.

Dette medlem registrerer at de øvrige partiene ikke synes å se behovet for en egen utvikling av dyp geoter-

misk energi. Det er i dag mye kunnskap om og effektiv bruk av grunn geotermisk energi til oppvarming. Dyp geotermisk energi vil til det fulle kunne utnytte geologisk kunnskap og boreteknologi fra petroleumsindustrien. Det er i tillegg sterke fagmiljøer på geotermisk energi i Norge. Det vil også kunne gi fornybar energi ved å bore brønner i områder der det allerede er infrastruktur og bebyggelse, noe som gjør dette til utvikling av fornybar energi som tar mer hensyn til uberørt natur enn for eksempel vindkraft. Når det gjelder utbygging av fornybar energi, er det etter dette medlems mening nødvendig å finne løsninger som ikke bidrar til ytterligere tap av biologisk mangfold.

Dette medlem mener en forutsetning for utvikling av hydrogen som drivstoff må være at denne utvinnes fra fornybare og ikke fossile kilder. Så lenge det ikke er velfungerende teknologi som sikrer karbonfangst og –lagring kan vi ikke basere hydrogenutvinning på fossil gass.

Selv om norsk industri i dag har lave utslipp knyttet til energibruk er det fortsatt store utslipp fra prosessindustrien. Dette skyldes blant annet bruk av fossile kilder som innsatsfaktor i disse prosessene. Derfor er det nødvendig å arbeide for ytterligere reduksjon av utslippene i industrien, blant annet gjennom å erstatte dette med andre innsatsfaktorer. Smelteverket Tizir i Tyssedal utvikler i dag teknologi for å erstatte kull med hydrogen og dermed erstatte utslippene fra produksjonen med 90 prosent. Det er behov for en ytterligere satsing på hydrogen i prosessindustrien.

Dette medlem har tatt til orde for økte statlige investeringer og eierskap. Samtidig ser dette medlem at det er grunn til å sikre et mer variert eierskap til en del av den fremtidsrettede industrien, både gjennom regionalt offentlig eierskap, og ulike modeller med arbeiderstyrte bedrifter.

Komiteen har for øvrig ingen merknader.»

5. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen videreføre CO₂-kompensasjonsordningen på dagens nivå, med minst 75 pst. kompensasjon også etter 2020.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen bidra til å få utviklet nye produksjonsmetoder og bruksområder for hydrogen basert på norsk naturgass.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen aktivt legge til rette for flåtefornyelse i nærskipsflåten, bl.a. gjennom å etablere en toppfinansieringsordning i GIEK og en vrakpantordning som treffer.

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til etablering av et grønt investerings-selskap for utvikling av teknologibedrifter som baserer seg på grønt, fornybart karbon.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sikre oppstart av et statlig pilotprosjekt for havvind i 2020, gjennom et samarbeid mellom partene i leverandørindustrien til oljesektoren, offentlige forskningsinstitusjoner og Forskningsrådet.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen utrede potensialet for energiproduksjon fra geotermisk energi i Norge, både til havs og på land.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen gå imot flere utenlandskabler før vi har høstet erfaringer av de to påbegynte kablene til Tyskland og Storbritannia. Samfunnsnyttene må være dokumentert før det eventuelt kan bygges flere utenlandskabler.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2020 komme med forslag til en storstilt satsing på utbygging av offshore vindkraft i Norge.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen innenfor klimamålet om å kutte utslippene med 60 pst. innen 2030 samt stanse tapet av naturmangfold, legge fram en plan som øker den grønne fastlandsindustriens andel av verdiskapningen til 10 pst. i 2025, og til 20 pst. i 2040.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 sette av midler til å opprette Bionova, etter modell fra Enova, for å systematisere innovasjonen og øke kommersialiseringer av biobasert verdiskapning.

6. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding II, III og IV fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Dokument 8:103 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om en ny industriell revolusjon – rettferdig og miljøvennlig – vedtas ikke.

II

Stortinget ber regjeringen sørge for et ambisiøst og klimavennlig hjemmemarked for maritim næring, gjennom miljøkrav ved offentlige innkjøp.

III

Stortinget ber regjeringen bidra til at det blir utviklet ny industriproduksjon og nye verdikjeder som baserer seg på bioressurser fra hav, jord og skog.

IV

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag i statsbudsjettet for 2020 om å styrke de regionale utviklingsmidlene.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 13. juni 2019

Ketil Kjenseth

leder

Une Bastholm

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Nærings- og fiskeridepartementet v/statsråd Torbjørn Røe Isaksen til energi- og miljøkomiteen, datert 8. mai****Vedr. representantforslag 103 S (2018-2019) om en ny industriell revolusjon – rettferdig og miljøvennlig**

Jeg viser til brev datert 2. april 2019 hvor energi- og miljøkomiteen oversendte representantforslag 103 S (2018-2019), forslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om en ny industriell revolusjon – rettferdig og miljøvennlig. Spørsmålet ble opprinnelig rettet til olje- og energiministeren.

Det fremmes tolv konkrete forslag som jeg vil kommentere nedenfor. Svaret er utarbeidet i samråd med Olje- og energidepartementet, Finansdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Klima- og miljødepartementet.

Jeg vil innledningsvis peke på at representantforslaget tar opp flere relevante utfordringer som er viktig for utviklingen i industrien og i næringslivet for øvrig. Norsk næringsliv er i endring. Fortsatt globalisering og en aldrende befolkning påvirker de nasjonale og internasjonale rammevilkårene som norsk industri står overfor. Selv om petroleumsvirksomheten vil være viktig for norsk økonomi i mange tiår fremover, vil ikke etterspørselen i like sterk grad bidra til å trekke opp aktiviteten i fastlandsøkonomien. Vår fremste utfordring vil være å legge til rette for et omstillingsdyktig og innovativt privat næringsliv. Flere næringer må bidra til dette og industrien blir viktig. Samtidig har vi klimautfordringer som krever at samfunnet omstilles i mer bærekraftig retning.

Norge har en stolt industrihistorie. Vi har mange sterke industrimiljøer og industriens utvikling er knyttet til utnyttelse av våre rike naturressurser, vår evne til kontinuerlig omstilling og kunnskapsoverføring mellom næringer og utnyttelse av nye markedsmuligheter. Vi har for eksempel en sterk prosessindustri basert på fornybar energi og mange ledende industribedrifter knyttet til havet. Vi har en globalt ledende petroleumsrettet leverandørindustri, hvis kompetanse kan gi grunnlag for ny industriell aktivitet og vekst i andre næringer. I overgangen til lavutslippssamfunnet vil industrien spille en nøkkelrolle. Ikke bare i reduksjon i egne utslipp, men ved å utvikle nye og smartere løsninger som kan erstatte aktiviteter med betydelig klimautslipp. Mange av morgendagens lavutslippsløsninger vil vi finne i kompetansemiljøene i og rundt industrien.

Disse perspektivene er grunnleggende i Granavolden-plattformen. Regjeringen vil legge til rette for verdiskaping og vekst, lønnsomme arbeidsplasser og omstilling av norsk næringsliv. Gjennom kunnskap, forskning og innovasjon ønsker vi å legge grunnlaget for nye job-

ber med høy verdiskaping, noe som igjen kan understøtte og bidra til et bærekraftig velferdssamfunn.

Forslag 1 – Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for størstilt industribygging i hele landet – med utgangspunkt i videreføring av landets naturressurser, industriarbeidernes kunnskaper, teknologi og kompetansemiljøer – slik at yrkesgrupper og lokalsamfunn som har bidratt med store verdier til felleskapet, ikke må ta kostnaden ved nødvendig omstilling av norsk petroleumsrettet industri i møte med globale klimaendringer.

Regjeringen har store ambisjoner for industrien, og hoveddrammene i regjeringens industripolitikk er nedfelt i Meld. St. 27 (2016-2017) Industrien – grønnere, smartere og mer nyskapende. Vi har som ambisjon at Norge skal være en ledende industri- og teknologinasjon, og vi vil legge til rette for vekst både i eksisterende og nye bedrifter og fremme Norge som et attraktivt lokaliseringsland for industriell aktivitet. Vårt utgangspunkt er at vi ser muligheter innenfor hele bredden av industrien. Derfor satser vi blant annet på god kapitaltilgang, næringsfremmende skattelettelse, samferdsel, eksportfremme, næringsrettet forskning og innovasjon, teknologiutvikling og kompetanse.

Jeg vil spesielt trekke frem at vi har satset på næringsrettet forskning og innovasjon. I 2019 går nesten 10 milliarder kroner til landsdekkende næringsrettet forskning og innovasjon inklusiv skattefradrag for skattefunnordningen. Det er en fordobling siden 2013. Vi har vært opptatt av at det finnes gode virkemidler som innrettes der behovet er størst, og slik at de beste prosjektene får støtte.

Regjeringen har en offensiv og omfattende politikk for vekst og utvikling av både eksisterende industri og utvikling av nye industribedrifter. Regjeringen er bevisst på at de samlede rammevilkårene for norsk industri er gode og legger til rette for utvikling, fornyelse og verdiskaping. Det er derfor gledelig at vi ser en positiv utvikling med økt produksjon og økte investeringer i industrien. Regjeringens plan er å arbeide videre med å legge til rette for fortsatt vekst og utvikling i industrien innenfor de rammer som er lagt i Industrimeldingen og Granavolden-plattformen.

Forslag 2 – Stortinget ber regjeringen sikre oppstart av et statlig pilotprosjekt for havvind i 2020, gjennom et samarbeid mellom partene i leverandørindustrien til oljesektoren, offentlige forskningsinstitusjoner og Forskningsrådet.

Regjeringen la fram en strategi for flytende vindkraft i forslaget til statsbudsjett for 2018, jf. Prop. 1S (2017-2018).

Regjeringen ønsker at norske leverandørbedrifter skal gripe de mulighetene som byr seg i denne nye næringen, og bidra til utvikling av lønnsom fornybar kraftteknologi. Kostnadsnivået for vindkraft til havs ligger foreløpig vesentlig høyere enn kraftprisen, og det ser derfor ikke ut til at vindkraft til havs vil kunne bygges uten støtte de nærmeste årene.

I strategien pekes det på at Enova er det mest aktuelle virkemidlet for å støtte demonstrasjonsprosjekter. Verdens første flytende vindkraftturbin, Hywind Karmøy, fikk støtte fra Enova. Denne er nylig overdratt til Unitech, og skal brukes for videre utprøving og utvikling for forskning og industri. Flere piloter basert på andre konsepter for flytende vindkraft er nå planlagt utenfor Karmøy i dialog med Norwegian Offshore Wind Cluster, som er tatt opp i Innovasjon Norges Arena-program. Equinor har søkt støtte fra Enova til et større prosjekt på Tampen-området på norsk sokkel, der flytende vindkraft er planlagt å levere kraft til petroleumsvirksomheten.

Stortinget har tidligere bedt regjeringen vurdere internasjonale erfaringer med, og relevante modeller for, støttemekanismer i tidligfase som er tilstrekkelig for å stimulere til rask utvikling av havvindprosjekter i kommersiell skala, jf. vedtak 825, 4. juni 2018. En slik vurdering er under oppstart.

Energi21, den nasjonale strategien for forskning, utvikling, demonstrasjon og kommersialisering av ny klimavennlig energiteknologi som Olje- og energidepartementet etablerte i 2008, har havvind som et av seks prioriterte satsingsområder i sin strategi. Denne strategien retter oppmerksomheten mot potensialet for videreutvikling av et internasjonalt konkurransedyktig norsk næringsliv innenfor havvind. Den peker på at norske næringsaktører og forskningsmiljøer har verdensledende kompetanse fra petroleumssektoren, kraftsektoren og maritim sektor, noe som gir solid grunnlag for utvikling av teknologi og tjenester innen havvind.

Olje- og energidepartementet følger opp Energi21-strategien gjennom sine bevilgninger til Norges forskningsråd. Gjennom Forskningsrådets ENERGIX-program kan det søkes støtte til forskning og utvikling av ulike teknologier for havvind. Programmet kan gi støtte til konkurransedyktige prosjekter i innovasjonskjeden fra grunnleggende forskning til småskala pilotering. Uttesting av piloter i større skala kan støttes av Enova eller Innovasjon Norge. Forskningsrådet, Enova og Innovasjon Norge har et godt samarbeid om virkemidlene, eksempelvis gjennom Pilot-E-ordningen, som omtales nærmere i forbindelse med forslag 4.

Forslag 3 – Stortinget ber regjeringen igangsette et statlig pilotprosjekt for elektrisitetsproduksjon fra dyp geotermisk energi i 2020, basert på geologisk kunnskap og boreteknologi fra petroleumssektoren, som et samarbeid mellom partene i oljeindustrien, offentlige forskningsinstitusjoner og Forskningsrådet.

ENERGIX-programmet i Forskningsrådet kan gi støtte også til prosjekter for dyp geotermisk energi, på linje med havvindprosjekter. Dyp geotermisk energi er også omtalt i Energi21-strategien, men er ikke en av de seks prioriterte satsingsområdene som strategien trekker frem. Dyp geotermisk energi er et av flere fagområder som strategien anbefaler å videreutvikle en solid kunnskaps- og teknologiplattform innenfor, ettersom fagområdet kan spille en rolle i fremtidens energisystem. Olje- og energidepartementet mener ENERGIX-programmet ivaretar dette behovet.

Forslag 4 – Stortinget ber regjeringen igangsette et statlig pilotprosjekt for hydrogen som drivstoff i skipsfarten gjennom et samarbeid mellom partene i dagens leverandørindustri, offentlige forskningsinstitusjoner og Forskningsrådet.

Det eksisterer allerede i dag flere konkrete prosjekter som tar sikte på å utvikle og ta i bruk hydrogen i skipsfarten.

Pilot-E programmet, et samarbeidsprogram mellom Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og Enova, har i ulike utlysingsrunder gitt støtte til en rekke prosjekter for utvikling av hydrogen som drivstoff i maritim transport. Programmet ga i sin første utlysingsrunde i 2016 støtte til Fiskerstrand Holdings HYBRIDskip-prosjekt som tar sikte på å utvikle en hydrogen-elektrisk ferge. I tredje utlysingsrunde har Selfa Arctic og Flying Foil AS fått støtte av programmet til å utvikle hurtigbåter basert på batteri- og/eller hydrogendrift, Samskip AS har fått støtte til å utvikle og realisere lønnsom containertransport på sjø med hydrogen og brenselceller, og Havyard Group ASA har fått støtte til et prosjekt med ambisjoner om utslippsfri drift i verdensarvfjordene og i deler av den ordinære ruten for den nye Kyststruten, gjennom å kombinere batterier og hydrogen brenselceller.

I den siste Pilot-E-utlysningen, publisert 27. mars 2019, er helhetlig leveransekjede for hydrogen ett av to hovedtema. Statens vegvesen utlyste høsten 2017 en utviklingskontrakt for en ferge med hydrogen-elektrisk drift på sambandet Hjelmeland-Skipavik-Nesvik i Rogaland. Norled AS ble tildelt kontrakt for utvikling og bygging av fergen i januar 2019. Med støtte fra ARENA-programmet i Innovasjon Norge har Maritim Forening Sogn og Fjordane (basert i Florø) nylig etablert klyngen Ocean Hyway Cluster. Klyngen samler bedrifter fra maritim sektor, energisektoren og teknologileverandører,

som sammen ønsker å drive fram hydrogenløsninger i maritim sektor.

Regjeringen mener at hydrogen kan spille en rolle i fremtidens energisystem, både gjennom å redusere utslipp i Norge og bidra til lavutslippssamfunnet, og gjennom å bidra til verdiskaping og næringsutvikling i Norge. For å legge til rette for dette vil regjeringen legge frem en helhetlig strategi for forskning, teknologiutvikling og bruk av hydrogen som energibærer. Dette inkluderer også bruk av hydrogen i maritim transport. Arbeidet er satt i gang, og en strategi er planlagt ferdig mot slutten av året.

Forslag 5 – Stortinget ber regjeringen styrke de regionale utviklingsfondene, med virkemidler særlig rettet mot å utvide eksisterende industriklynger, forlenge produkt- og verdikjeder, sikre ressursutnyttelse av biprodukter og skape lokalt forankrede arbeidsplasser, i samarbeid med aktuelle fagforeninger i regionen.

Norge har hatt en strategi for å styrke næringsklynger gjennom et nasjonalt klyngeprogram siden begynnelsen av 2000-tallet. Dagens program bygger på de tidligere klyngeprogrammene og skal utvikle eksisterende og potensielle nye klyngeinitiativ. Regjeringen ønsker å benytte klyngeprogrammer som et virkemiddel for omstilling og innovasjon. Klyngene kan bidra til omstilling gjennom å utløse samarbeid og deling av kompetanse, nettverk og teknologi. Gjennom spredning av spisskompetanse kan klyngene være gode utgangspunkt for økt omstillingskompetanse i næringslivet.

Klyngeprogrammet ble evaluert i 2017. Evalueringen viser at klyngebedriftene har høyere verdiskaping, høyere omsetning og høyere vekst i antall ansatte enn sammenlignbare bedrifter, som ikke deltar i klynge-samarbeid. Evalueringen viser også at klyngeprogrammet har mobiliserende effekt for økt samarbeid, men at denne effekten klart avtar etter de tre-fire første årene. Evalueringen viser gode resultater og faglige anbefalinger for å støtte utvikling av umodne klynger, men gir ikke faglig grunnlag for å støtte sterke og modne næringsklynger.

Innovasjon Norge, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet er i gang med å videreutvikle klyngeprogrammet med utgangspunkt i innspill fra evalueringens anbefalinger for hvordan et velfungerende klyngeprogram bør innrettes. Arbeidet ses i sammenheng med virkemiddelgjennomgangen og berørte næringsmiljøer vil bli involvert.

Gjennom gode vilkår for næringslivet og sterke kommuner legger vi til rette for nye, trygge jobber, både i by og distrikt. Regjeringens politikk for kommunestruktur, kompetanse, næringsutvikling, landbruk, samferdsel og kommunikasjon, kunnskap og helse er innrettet på å styrke lokale samfunn og distriktssentre, og gjøre det mulig å bo og leve over hele landet.

Som en del av de distrikts- og regionalpolitiske tilskuddene bevilges det regionale utviklingsmidler til fylkeskommunene. Tilskuddene er målrettet mot å gjøre omstilling for bedrifter lettere på kort sikt og bygge evne til omstilling i bedrifter, næringsmiljøer og lokalsamfunn på lang sikt. Fylkeskommunene skal styrkes ved at det flyttes oppgaver fra staten til fylkeskommunene innen 1.1.2020. Fylkeskommunene får oppdragsgiveransvaret for næringshageprogrammet, inkubatorprogrammet, mentortjenesten for gründere, bedriftsnettverk samt deler av etablerertilskuddet. Dette er ordninger som forvaltes av Innovasjon Norge og SIVA. Regjeringen vil i kommuneproposisjonen denne våren og budsjettet for 2020 komme tilbake til Stortinget om dette.

Forslag 6 – Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på bioøkonomi for å sikre økt videreføring av ressurser fra hav, jord og skog spesielt slik at eksporten av massevirke og ubearbeidet fisk erstattes av videreføring av bedrifter i distriktene.

Norge har råderett og nærhet til svært store biomasseressurser. Vi har blant annet havområder som gjør Norge til verdens tiende største land i areal hvis man tar med havområdene. Norge har også tradisjoner, kunnskap og kompetanse til å utnytte og forvalte våre naturressurser.

Bioøkonomistrategien, som ble lansert 29. november 2016, legger vekt på en mer effektiv og bærekraftig produksjon og uttak av biologiske ressurser, og på helhetlig foredling av ressursene mot produkter med høy avkastning. Det er utviklingen av ny kunnskap og teknologi som gjør det mulig å utnytte ressursene mer effektivt, bærekraftig og lønnsomt. Investeringer i kunnskap og teknologi er dermed en viktig forutsetning for å ta del i en moderne bioøkonomi. Regjeringen har derfor styrket bevilgningene til bioøkonomirelatert forskning og innovasjon innenfor relevante virkemidler i Norges forskningsråd og Innovasjon Norge.

I 2017 ble det bevilget ekstra 100 mill. kroner til oppfølging av regjeringens bioøkonomistrategi, fordelt likt til relevante virkemidler i Innovasjon Norge og Norges forskningsråd. I 2018 ble det tildelt om lag 4 mrd. kroner i tilskudd og lån til bioøkonomirelaterte aktiviteter i Innovasjon Norge og Norges forskningsråd og ca. 250 mill. kroner i eiendoms-/selskapsinvesteringer direkte eller indirekte rettet inn mot bioøkonomi gjennom SIVA.

I 2017 opprettet Innovasjon Norge en målrettet Bioøkonomiordning hvis formål er mobilisering, markedsorientering, kompetanse, samarbeid, utvikling og innovasjon av produkter og tjenester innenfor bioøkonomien. Ordningen virker i samspill med andre generelle virkemidler. I 2019 bevilges det om lag 90 mill. kroner til bioøkonomiordningen.

Regjeringen har også gitt Innovasjon Norge, Forskningsrådet og SIVA i oppdrag å utarbeide en felles handlingsplan for koordinering av innsatsen på området og oppfølging av føringene i bioøkonomistrategien. Både i strategien og i virkemiddelaktørens oppfølging av denne, er det særlig vekt på økt, lønnsom og bærekraftig utnyttelse og foredling av fornybare biologiske ressurser.

Forslag 7 - Stortinget ber regjeringen sikre at oppdrag i forbindelse med store investeringer i offentlige virksomheter, statlige selskaper og foretak gis til verft og produksjonsbedrifter i Norge, med krav til godt partssamarbeid om bedriftsutvikling, faste ansettelser, begrensninger i kontraktskjeder og strenge krav til HMS og ytre miljø.

Når offentlige oppdragsgivere gjør innkjøp må regelverket om offentlige anskaffelser følges. Formålet med regelverket er å fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser. Ved tilstrekkelig store innkjøp skal anskaffelsen kunngjøres i hele EØS-området. Norge har gjennom EØS-avtalen, WTO-avtalen om offentlige innkjøp og bilaterale handelsavtaler, forpliktet seg til å gi utenlandske leverandører fra de omfattede landene rett til å delta i offentlige innkjøp i Norge. Disse leverandørene har krav på å bli behandlet likt med norske leverandører i konkurranser om offentlige anskaffelser. Det er derfor ikke mulig å tildele kontrakter direkte til en norsk leverandør eller reservere konkurranser for bare norske leverandører. Etter regjeringens oppfatning vil konkurranse fra utenlandske leverandører bidra til å gjøre norske leverandører mer konkurransedyktige i andre markeder. Dette er markeder som norske leverandører har adgang til på grunn av ovennevnte avtaler.

Regjeringen har nylig lagt frem ny stortingsmelding om offentlige anskaffelser "Smarte innkjøp – effektive og profesjonelle anskaffelser". Regjeringen er opptatt av at midlene som brukes på offentlige anskaffelser skal utnyttes på best mulig måte. Dette krever økt profesjonalisering av innkjøpene gjennom blant annet økt satsing på kompetanse, bedre styring, ledelse og organisering, og mer samordning. Hovedmålet med meldingen er å utvikle en mer helhetlig og effektiv anskaffelsespolitikk for å sette det offentlige i stand til å oppnå regjeringens mål om bedre konkurranse, mer innovasjon, mer miljøvennlige anskaffelser, bekjempelse av arbeidslivskriminalitet, økt bruk av lærlinger m.m.

Selskapene med statlig eierandel er selvstendige rettssubjekter. Styret har ansvaret for å forvalte selskapet. Dette gjelder også investeringer, forutsatt at investeringen ikke krever kapital fra eier. Eventuelle forslag om kapitaltilførsler fra eier i forbindelse med investeringer vurderes ut fra statens mål med eierskapet. Eventuelle beslutninger om kapitaltilførsler skal behandles av Stortinget. For selskaper i kategori 1-3 har staten mål om avkastning. Også i selskapene i kategori 4, hvor sta-

ten har sektorpolitiske mål, er investeringer styrets ansvar. For disse selskapene kan imidlertid staten som eier i større grad legge føringer for selskapenes virksomhet gjennom vedtektene, noe som også kan ha betydning for investeringer. Dette inkluderer imidlertid ikke å bestemme hvilke leverandører som selskapene skal gi oppdrag til.

Forslag 8 – Stortinget ber regjeringen sørge for oppdaterte retningslinjer for Enova og andre nasjonale støtteordninger, slik at tilskudd til større investeringer og prosjekter er betinget at en høy andel av verdikjeden for prosjektene er lokalisert i Norge, og muliggjør reetablering av produksjon som tidligere flyttet ut av landet.

Enovas formål er å bidra til reduserte klimagassutslipp og styrket forsyningssikkerhet for energi, samt teknologiutvikling som på sikt også bidrar til reduserte klimagassutslipp. Klima- og miljødepartementets styring av Enova foregår på et overordnet nivå, hovedsakelig gjennom fireårige styringsavtaler om forvaltningen av midlene fra Klima- og energifondet. Enovas ordninger betinger at prosjektene skjer i Norge og i norsk økonomisk sone. For maritim sektor er prosjektene avgrenset til skip registrert i NIS eller NOR, eller som har operasjoner i norske farvann. Dette mener jeg er en fornuftig avgrensning når vi skal få mest mulig klimaomstilling for pengene. Enovas støtte legger samtidig til rette for fremtidsrettede investeringer og styrket konkurransekraft ved at næringslivet blir grønnere, smartere og mer nyskapende. Enova har blant annet støttet flere innovative industriprosjekter de siste årene og i maritim sektor har støtte fra blant annet Enova bidratt til utvikling innenfor elektrifisering og autonomi. Målet er større enn bare å kutte utslipp i Norge. Det er en ambisjon å være et grønt laboratorium for å skape og bruke grønn teknologi med et globalt potensial.

Innovasjon Norge er statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet, og selskapet forvalter virkemidler innenfor finansiering, kompetanse, profilering, nettverk og rådgiving. Innovasjon Norges hovedmål er å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling, og utløse regionenes næringsmessige muligheter. For de aller fleste støtteordningene i Innovasjon Norge er det allerede et krav om at støttemottakerne må være registrert i Brønnøysundregistrene og ha virksomhet i Norge, og at prosjektene må ha potensial til å gi økt verdiskaping i Norge.

Forslag 9 - Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om hvordan Statnett og Statkraft skal få utvidet ansvar for å sikre at norsk strøm og kraftproduksjon skal brukes som et industripolitisk og miljømessig virkemiddel, herunder sikre industrien tilgang på langsiktige rime-

lige kraftkontrakter, med strenge krav til miljø og aktiv produksjon, og si nei til nye kraftforbindelser til utlandet.

Regjeringen er opptatt av at vannkraften fortsatt skal være et konkurransefortrinn for norsk industri. Det følger av Granavolden-plattformen at regjeringen vil sikre at norsk industri kan dra nytte av våre fornybare ressurser. Dette skjer både gjennom hvordan vi organiserer og regulerer kraftmarkedet og gjennom ordninger som er direkte rettet mot industrien.

Rammene for kraftforsyningen er lagt gjennom energiloven og tilhørende forskrifter. I tillegg har vi et omfattende regelverk som dekker ulike aspekter ved overføring, produksjon og forbruk av kraft. Formålet med regelverket er å sikre en samfunnsmessig rasjonell forvaltning av energiressursene, slik at energi- og kraftbehovet dekkes til lavest mulig kostnader for samfunnet.

Måten vi har valgt å organisere kraftmarkedet på er viktig for å oppnå stabil og konkurransedyktig krafttilgang til alle brukere av kraft, også industrien. Nettforetak er en naturlig monopolvirksomhet, og strømmettet er produsentenes og forbrukernes fysiske tilgang til kraftmarkedet. Nettselskapene er underlagt omfattende monopolkontroll som skal bidra til at selskapene opptrer nøytralt og ikke-diskriminerende og at størrelsen på nettleien er rimelig.

Det følger av dagens organisering og regelverk at tariffene for bruk av strømmettet skal utformes slik at de i størst mulig grad gir brukerne av nettet signaler om effektiv utnyttelse og utvikling av nettet. Tariffene kan differensieres etter objektive og kontrollerbare kriterier basert på relevante nettforhold. På denne bakgrunn har Statnett vurdert at kundegruppen "stort forbruk med høy brukstid", typisk den kraftkrevende industrien, bør få reduserte tariffene.

Prisutviklingen på strøm bestemmes av en rekke forhold, både i Norge og i våre naboland. Perspektivene for den norske kraftbalansen tilsier at det vil være et overskudd på kraft i mange år fremover. Det bygges nå ut mer fornybar kraft enn på lenge. Siden regjeringen tiltrådte i 2013 er det gitt mer enn 500 konsesjoner til ny kraftproduksjon, noe som tilsvarer omtrent 14 prosent av normal årsproduksjon i det norske kraftsystemet. Utbyggingen av ny fornybar kraftproduksjon kommer industrien til gode.

Forbrukere har tilgang til instrumenter for prissikring gjennom ulike finansielle produkter, noe som bidrar til mer forutsigbare kraftpriser. Den finansielle krafthandelen kan foregå både bilateralt og på en markeds plass/børs. Muligheten til å inngå kontrakter direkte med produsenter av fornybar energi har bidratt til at flere industriaktører har etablert avtaler for langsiktig krafttilgang de senere årene. Kraftintensiv industri har dessuten fritak for el-avgift.

Også utviklingen i landene rundt oss påvirker den norske kraftprisen. CO₂-kompensasjonsordningen er etablert for å gi industrien forutsigbarhet og for å unngå karbonlekkasje som følge av virkningen av EUs kvotemarked.

Overføringsforbindelsene til utlandet har sikret stabil krafttilgang for norske strømbbrukere i mange år. Omstillingen av kraftmarkedene i landene rundt oss tyder på at behovet for fleksibilitet vil vokse i takt med en økende andel uregulerbar kraftproduksjon. Dette kan øke verdien av handel med vår regulerbare vannkraft.

For å eie og drive utenlandsforbindelser for strøm fra Norge stilles det krav om anleggskonsesjon og utenlandskonsesjon etter energiloven. I konsesjonsbehandlingen gjennomgås alle samfunnsmessige nyttevirknin-ger og kostnader ved prosjektet. Inntektene som kan skapes gjennom økt kraftutveksling avveies da mot de tap som påføres andre deler av kraftforsyningen. Kun prosjekter som er samfunnsøkonomisk lønnsomme kan tildeles konsesjon.

Vi er opptatt av at norsk kraftkrevende industri kan øke sin aktivitet i Norge. Jeg mener vi har en god organisering av kraftsektoren, i tillegg til gode industripolitiske og miljømessige virkemidler for industrien.

Forslag 10 – Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som åpner for at en andel av SPU kan brukes som et nasjonalt grønt industrifond som gjør strategiske investeringer i hjemlig industriproduksjon, med formål om å sikre teknologisk utvikling, økt eksport av varer, flere industriarbeidsplasser, økt verdiskaping og mer videreføring i Norge.

Forslaget besvares sammen med forslag 12.

Forslag 11 – Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den varslede eierskapsmeldingen legge fram forslag om hvordan man kan bruke eksisterende og ny etablering av helt eller delvis statlig eierskap aktivt for å beholde industriproduksjon i Norge, samt forslag om å øke graden av videreføring og sikre lengre verdikjeder i norsk industri, spesielt knyttet til skogbruk og treforedling, havbruk, fiskeri, landbruk og næringsmiddelindustri, samt prosessindustri og videreføring av metaller og mineraler.

Regjeringen skal i løpet av høsten 2019 legge frem for Stortinget et melding om statens direkte eierskap i selskaper (eierskapsmelding). Der vil regjeringen redegjøre for begrunnelser for statlig eierskap, hvilke selskaper staten bør eie og hvordan staten følger opp eierskapet.

Regjeringen ser det ikke som hensiktsmessig å arbeide aktivt med å ta nye strategiske posisjoner i konkurranseutsatte selskaper. Erfaringene fra statlige forsøk på industribygging i siste halvdel av forrige århundre tyder ikke på at staten er den beste aktøren til å drive øko-

nomisk utvikling gjennom direkte eierposisjoner. Statens hovedoppgave overfor næringslivet bør, der det er private aktører og velfungerende markeder, være å legge til rette for høy verdiskaping i økonomien gjennom gode rammebetingelser fremfor at staten skal drive eller være eier av næringsvirksomhet.

Forslag 12 – Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som åpner for at en andel av SPU kan brukes som et grønt infrastrukturfond som investerer i utbygging av klimavennlig infrastruktur som jernbane, kollektiv, ladnettverk, havner og bredbånd i hele Norge.

Det er bred politisk enighet om rammene for hvordan våre felles sparepenger i Statens pensjonsfond utland (SPU) skal forvaltes. Fondet har ett formål; høyest mulig avkastning til et risikonivå som skal være akseptabelt. Innenfor den overordnede finansielle målsettingen skal fondet forvaltes ansvarlig. Investeringsstrategien som er fastsatt for SPU støtter opp under fondets finansielle målsetting og er bredt forankret, blant annet gjennom de årlige meldingene om Statens pensjonsfond.

SPU er en del av rammeverket for finanspolitikken. De løpende inntektene fra petroleumsvirksomheten overføres til SPU og omgjøres til en portefølje av finansinvesteringer i utlandet. Fondsmidlene kan bare anvendes til en beløpsmessig overføring til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget. Rammeverket for finanspolitikken og en tydelig finansiell målsetting for forvaltningen legger til rette for at formuen fra en ikke-fornybar ressurs kan bevares over tid og bidra til å finansiere velferden også for kommende generasjoner.

Formålene stortingsrepresentanten viser til omfatter innenlandske utgifter som må vurderes innenfor det ordinære statsbudsjettet. Regjeringen har innenfor budsjettet ført en økonomisk politikk som legger til rette for å omstille norsk økonomi, skape vekst og flere arbeidsplasser, bygge infrastruktur i hele landet, fremme det grønne skiftet og sikre flere ben å stå på. Videre har staten flere målrettede fond, støtte- og garantiordninger for slike formål.

Det finanspolitiske rammeverket for bruk av petroleumsinntekter innebærer at midler til utbygging av jernbane, øvrig kollektivtransport, ladenettverk og bredbånd, som stortingsrepresentanten viser til, skal inngå som en del av samlet budsjettbehandling i Stortinget og avveies mot andre statlige utgifter, jf. omtale i Prop. 97 L (2018-2019) Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven):

«Investering av midlene ute er, sammen med handlingsregelen for budsjettpolitikken, også viktig for at SPU kan bidra som et finanspolitisk styringsverktøy. Ifølge handlingsregelen skal bruken av oljeinntekter over tid følge den forventede realavkastningen av SPU. Den årlige overføringen fra fondet til statsbudsjettet

dekker det oljekorrigerede underskuddet, slik at statsbudsjettet er i balanse. Midlene som overføres fra SPU er ikke øremerkede, men inngår som en del av en samlet budsjettbehandling der regjeringen og Stortinget prioriterer mellom ulike formål. Alle statlige utgifter og investeringer bidrar til etterspørsel og må tilpasses konjunktursituasjonen og kapasiteten i økonomien. Der som det ble åpnet for at deler av SPU skulle investeres innenlands, ville investeringsnivået i økonomien, alt annet likt, kunne bli for høyt. Samlet tilførsel av penger inn i norsk økonomi fra staten ville da kunne overstige hva som er forsvarlig på lang sikt og gi en uønsket nedskalering av konkurranseutsatt sektor. Samtidig ville fondet i realiteten fungere som et budsjett nummer to for formål som ikke når opp i regjeringens og Stortingets ordinære budsjettbehandling. Investeringer innenlands ville dessuten bidra til å øke det statlige eierskapet i norsk næringsliv fra et allerede høyt nivå.»

